

בחברה העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה

הכינוס הארצי השני לדייעת הארץ: לחוף ים מים

לאחר הצלחתו של הכינוס הארצי הראשון שנערך בירושלים בימי חול המועד סוכות תש"ד החליט הוועד המנהל של החברה לעורך כינוס ארצי שני, כימי חול המועד סוכות תש"ה, בתל-אביב. כנאות לעיר החוף העברית העומדת כינוס זה על הסיסמה: לחוף ים מים, כדי להתחייל לקשר האמצעי ביב' היישוב העברי והימאות בימים שעברו ולסכם את קולדרות הספרנות היהודית הקדומה. עיריית תל-אביב וגם המועצה המקומית של רמתגן גענו באדיבות רביה להצעה זו והכינוס נערך במשך שלושה ימים, ט"ז-י"ח תשרי תש"ה, בגבולותיהם של שני יישובים עבריםים שכנים אלה.

הכינוס התחלил בקייטריה, מתחמי הכינוס נתקבעו בחדרה ביום ג', ט"ז תשרי, בשעה 11.30 בלילה. ממש נסעו באבטובוטים קבוצות קבוצות לאורך הכביש החדש עד מוצא נחל חדרה אל הים, ומשם הלוכו ברגל לאורך שפת הים, ועובר על פניו קיבוץ שdotot-im, אל חרכות ההיפודרום שלקייטריה, הנמל העברי הגדול בארץ-ישראל שבנאו היוצרים. על הגבעה הנשכנת על פניו ההיפודרום פתח מר. ש. ייבין בשעה 1. אחריו ברכו ב"כ ישבוי הסביבה (בניינה ושdotot-im), ואחר-כך ספר פרופ'. מ. ש. שבבה את תולדות המקום ותיאר את דמותו ואת אורח חייו בימי קדם. לאחר דבריו הפתיחה הדריך את המשתתפים, כ-150 איש במספר, על-פני חורבות העיר הגדולה, והסביר את עתיקות המקומות בנקודות שונות שיש בהם ממש עניין למסירות. המטיילים חזרו באותה הדרך לחוצה ומשם באבטובוטים לתל-אביב, שלאלה הגיעו כ-7.30 בערב.

בו ביום בשעה 8.45 נחנן המושב הראשון של הכינוס באולם בית-הבריאות ע"ש. ב. ול. שטרוסט, 13, רח' בלפור. על מנת הנשיות ישבו פרופ' ל"א מאיר, נשיא הכבוד של החברה העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, ה"ה ש. ייבין, ד"ר ב. מייזלר ופרופ' מ. שובה חברי הוועד המנהל, מר. י. דוקח, יוזר עירית תל-אביב, מר. ש. טולקובסקי, יוזר חבל ימי לישראלי וד"ר ג. סדובסקי, יוזר סניף החברה בתל-אביב. פתח פרופ' ל"א מאיר בדבריו תורת לאלה שאיפשרו את הכינוס וכל האורחים שנענו להזמנת החברה ועמד על פעולות החברה כאורגן הייחידי בארץנו, שככל תפקדו לטפל בדיאית הארץ לכל היקפה. אחת הדריכים לטיפול בשאלת זאת היא סיידור כינויים, וחיש הקהל אליו מוכיח כי הם בכללם רצויים.

אחריו אמרו דברי ברכה מר. י. דוקח בשם העירה ומר. ש. טולקובסקי בשכונת הימית לישראלי, שני המוסדות שתמכו בכינוס ח邏מַה רבתה ברוח חברו. ד"ר מייזלר קריא טלגרמות ומכתבי ברכה שנתקבלו ממוסדות מדעיים, לאומיתים וישובים שונים. לאחר-כך קריא מר. ש. ייבין את הרצאת הפתיחה: הספרנות בימי קדם. המרצה דיבר על ראשית הספרנות בכל המורה החקלאי, ותיאר את התפתחות בניין הספרנות והשתכללותו, בעיקר במצרים, בפיניקיה, בבל ובאסיה הקטנה עד התקופה ההלניסטית. הדברים הוגמו בתמונות שונות מעניין הנושא בפני עצמו. המושב נגען קרוב לשעה 11 בלילה.

המושב השני של הכינוס נפתח למחתו, يوم ד', ב' דוחה'ם סוכות תש"ה, בשעה 9 בלילה בבית הבריאות הניל. ישב ראש נשיא החברה, פרופ' ל"א מאיר. ד"ר מ. שקליס הודה על: היישוב לאורך חוף הים בתקופה הפרהיסטורית. המרצה דיבר על שרידי היישובים והתחנות של תקופה זו לאורך חוף הים והסביר את חשיבותן למחקר ההיסטורי של כל ולחקור התקופה בארץ ישראל בפרט. אחריו הרצה ד"ר ע. בזידור על: הקולוניזציה הפיניקית. הוא הסביר לקהל את התפשטות התישבותם של הפיניקים על חוף הים התיכון בראשית האלף הא' לפנה"ג, תיאר בדברים קדושים את היישובים העיריים וסביר את תולדותיהם. אחריו הרצה פרופ' מ. שובה על: הקהילות היפותודיות בעיר החוף, הוא התעכט בעיקר על חיהן הפנימי של הקהילות אלה, במידה שהדברים

ידועים לנו מחרך החומר האpigראפי הרב מהתקופות ההלניסטית והרומאית והדיוקות המפוזרות בספרות התלמוד והמדרשים. שלוש ההרצאות היו מלאות תמנוגות בפנס קסם. בין ההרצאות היו הפסוקות קצרות ומהושב נגען קרוב לשעה 1acha^{א'}.

בשעה 3acha^{א'} מתגנו המשתתפים בכרכר התודעה ומשם הלכו לסייע את שרידי המבצר היהודי העתיק שנחשף עם חסירות תל-כודאי ליד שפך הירקון הימה. דברי הסברה קצרים על תולדות המקום והחפירות בו מטעם האוניברסיטה העברית אמר מר ש. ייבין.

בשעה 4.30 יצאו המשתתפים לשוט בטירות מגוון על-פני הירקון עד שבע השגות. ממש יצאו במקובץ לאחר מנוחה קצרה אל תל ג'רישה. על פניו התל אמר פרופ' אל סוקנייך דברי הסברה על חולדות המקום וישובו, ועל חפירות האוניברסיטה העברית בו.

קרוב לשעה 6.30 הגיעו המשתתפים אל בית-האזור ברמת-גן, שבו כיבדה אותן המועצה המקומית במשകות קרים. בשעה 8.15 נפתח בית-האזור המשוב להשיש של היכינוס. ישב ראש מר ש. ייבין. לאחר דברי ברכה קצרים של נשיא המועצה מר א. קריביניצי הרצה דר' י. בן-תור על: הרס ובנין בחוף הים. המרצה התעכט על הפעולות הטביעות הנמשכות בהתמדה על החוף, והרסות אותו ובוגות אותו מחדש, והAIR את דבריו בדוגמאות ממשות של התוצאות אשר עליהן דבר. קרוב לשעה 10 נגען המשוב הזה.

למחרתו ביום ה, י"ח תשרי, נפתח המשוב הרביעי במבנה מוזיאון תל-אביב בשעה 8.30 בבוקור בהרצאתו של דר' ב. מיזולר על: ערי הנמל של ארץ-ישראל בימי קדם. המרצה דן בעיקר על בעיות שונות הכרוכות בתולדות הספנות במורה ים התיכון והתקומחותן של ערי-הנמל ונகודות-החניה בחופי פנינה וארץ-ישראל החל באפק' השישי לפני ספה'ג' ועד התקופה הרומאית.

בשעה 10 נפתחה תערוכת העתיקות שמטරתה הייתה להציגים במידת האפשר, את הספנות הקדרמה ומוצגי היבוא מעבר לים. התערוכה כללה שני אלמאות, ואולם הראשן הוגזו לראות כל-כך מטיפוסים שונים משפטן החוף, מן התקופה הפליאוליתית הקדומה עד הניאוליתית; קליגנש מקופת הכרונגה; קלינש וכלימלאכה שנמצאו בבייחר (מזמן מלוחמת בר-כוכבא); כתובות וחותמות וכןلوح התפתחות הכתוב העברי.

האלם השני הוקדש בעיקרו לספינות, תאוריאן אניות בחפצים ודוגמאות יבו מאעבר לים: כמו כן כללה התערוכה באולם זה מערכות מטבחות יהודיות, קבוצת תכשיטים מהתקופה הכרונגה וגם ליזוכוכית, המציגים את התפתחותה של תעשיית הוכוכית, בארץנו עיריק. היה מ. א. ביירובה, ייבין, מיזולר, קירשנר, שְׁבָבָה ושת' קל'יס הדרכו את המבקרים בתערוכה והסבירו את המוצגים ועניניהם. בשעה 11.30 חזרו המשתתפים לאולם ההרצאות של המזיאון ושם הרצה מר י. ויז מטעם הקון הקימת לישראל על: ההתיישבות החדשה בחוף הים ותכניותיה לעידן.

המשוב החמישי של היכינוס נפתח באותו יום בבית-הבריאות בשעה 3.30acha^{א'}, והוקדש לשיחות ודיונים בין המשתתפים וחברי הוועד המנהל על עבודה הגומלים בין הצייבור והחברה. מר ז. ליפשיץ, שישב ראש במושב זה, פתח את השיחה ועמד על חשיבות הלאמית של מלאכת המחקר הארכיאולוגי בארץ. מלבד החשיבות המדעית של עצמה יש ערך רב לחקר עתיקות הארץ גם לביסוס תביעותינו הלאומיות ולכל התהילה של התאזרחותנו וקומונתנו בה. הוא עמד גם על ערך החפירות כמקור עיקרי וראשון לגילוי העתיקות, על הצורך בהפצת ידיעות על קדרונותינו הארץ בין חברי העברי הרחב ועל הרחבת החקרות שיקיפו לא רק את ארץ-ישראל בעבר אלא גם בהווה, כי

מתוך ידיעת העבר אפשר ללמוד גם על כיון הפעולה באזרורים שלמים של הארץ כעתה. מן הקחל המשתתפו בីוכו היה: דר' ג. סדובסקי, ב. ספיר (מל-אביב), א. זלצר (בנייניה), דר' פ. בוכמן (טבריה), ג. צימבליסט (תל-זוסוף), צימבל (בית-עופד) ו. פרנקל (חיפה). ובשם הוועד המנהל דבריו היה ש. ייבין וד'ר' ב. מיזולר.

קרוב לשעה 6 נסתים המשוב הזה והמשתתפים עברו כלם לחדר מלון תלפיות, שבו ערכה

עיריית תל-אביב קיבלה סנים למשתחפי הכנוס. שם בילו הנוכחים כשבה וחזי על משלקות ודברי כבוד. נשיא הכבוד של החברה, פروف' ל. א. מאיר פתח והודה למאחרים על המסתבה הנאה, וראש העירייה מר י. רוקח ענה על דבריו תודות, העיריך את פעולתה האשובה של החברה להפצת ידיעות הארץ בקרוב הקהלה והודה על הכבוד שזיכו בו את העיר תל-אביב עם ערכות הכנוס הזה בתחוםיה.

המושב השישי והאחרון נפתח באותו ערב בשעה 9 בבניין מויאון תל-אביב בהרצאתו של מ. אבידרונה על: סחר החוף של ארץ-ישראל בימי הבית השני.^ה המרצה הסביר והגדים בתמונות בפנס קסם את קשרי המסחר בין ארץ-ישראל ואדרונות הים התיכון, ופירט את התוצרת והמוצרים העיקריים ש심שו גושאים בטחן חליפים זה. לאחריו הרצה מר י. ברוסלבסקי על: יישובי היישורים בעיר החוף בימי הביניים. המרצה התעכבר עיר, על תפכידיהן של יפו ועכו כערי העלייה היהודית בתקופה ההיא ועל ערכם הכללי של יישובי החוף בדרום הארץ. לאחר ההרצאה אמר ד"ר נ. סדובסקי, י"ר ועד סניף החברה בתל-אביב, דברי תודה בשם הסניף לעורכי הכנס ולבכל מי שטרח בו. מר ש. ייבין ופרופ' ל"א מאיר נשאו דברי סיום עם נעלית הכנס. הכנס נגען בשעה 10.30 בערב.

למחרת ביום ו', ד' חול המועד סוכות תש"ה, התקיימה פגישת פועלי הסניפים עם חברי הוועד המנהל, הפגישה אורכה עד שעה 12.30 ובמה השתפותם בדינונים ה"ה" ד"ר. קירשנר, א. ולצער (בניינין), ד"ר נ. סדובסקי (תל-אביב), פروف' מ. שובה, ה' ש. ייבין, א. ריין (קבוץ דורותה), ד"ר י. פורשי (תל-אביב), ד"ר מ. שטקליס, ג'ב' מ. ליפשיץ (חוורה), י. א. פרגקל (חיפה) וא. בלוך (תל-אביב). נדונו הצעות שונות למכננות העבודה להבא ודרך ואמצעים לחיזוק פעולותיה של החברה ויעדרן.

ב.

חפירות

משלחת החברה בהנהגת ד"ר ב. מיזולר וד"ר מ. שטקליס ובחשתפותם של ה"ה פ. בר-אדון, ע. דוביבסקי והగבורות ר. אסטרין וט. קרקובאר ערכה השנה חפירת נסיוון בחולקה הדרומי של ביתירוח (ח'רבת פְּנַעַן). החפירה הקשורה בשמו של המנוח בְּרֵל כצ'לסון ז"ל, נמשחה לרגל המכניות להקמת בית-ספר מרכז. לגוש עמק הירדן, וננתאפשרה בתמיכתם של הוועד הפועל של הסתדרות העובדים. הקרן הקימית לישראל וגוש משקי עמק הירדן, העונה הראשונה נמשכה מיום 15 לדצמבר 1944 ועד 15 ליוני 1945. המשלחת מתוכננת לפתחה בעונה השנייה של החפירות בחלקו הצפוני של בית-ירוח בקשר למכננות בנין "אהל ברל". דוח זמני על תוכניות החפירות בעונה הראשונה נדפס בחוברות זו להלן (ר' עי' 76 ואילך).

עם סיום עונת החפירות הראשונה של המפעל הארכיאולוגי ע"ש ברל בצלטונג ז"ל בביתירוח ביקרו המוגנים משקי עמק הירדן, טבריה וממקומות שונים בארץ בשטח החפירות ובתערוכת החפצים שנתגלו בבייה יה.

כמו מאות שנים נמכנסו ביום שבת כ"ח סיון תש"ה לפניה הזרים לבית הספר המחווי בדגניה א' לכינוס הסיום. הכנוס נפתח בסיפור בשטח החפירות בהדרכת חברי המשלחת. אחרי דברי הפתיחה של ד"ר ב. מיזולר בירכו היה י. ברץ בשם הוועד הפועל של הסתדרות העובדים, ש. סטולר בשם משקי עמק הירדן, ש. ברדוון בשם דגניה א' וב. ד"ר מ. שטקליס סكر את מהלך העבודה שנמשכה שישה חדשים. ד"ר ב. מיזולר הרצה על תוכניות החפירה בעונה הראשונה. הכנס נסתמם בבדיקה בתערוכות החפצים שנתגלו במקום.

ג.

פעולות ספרותיות

בתחילת שנת תש"ה יצא לאור ספר בית-שערים ברק א', פרי עטו של דיר. ב. מייזלר, המכיל דוח סופי על חוצאות החירות בערכות-הקבירים מס' 1-4 בבית-שערם. בספר 120 עז', 42 לוחות ו-16 ציורים בגוף הספר, וכרכחו חזיקלא. מחיר הספר 2.750 ל"א, לחברים - 2.250 ל"א. נשאר עוד מספר מצומצם לאחר טפסים ואפשר להזמין משלכת החברה.

יצא לאור קובץ החברה העברית לחקרת א"י ועתיקותיה ברק ד', המוקדש לא"י, אשר זליג ויצמן ז"ל, בעריכת מר. ש. ייבין. הקובץ כולל מאמרי הערכה וביבר-גרafia של המנוח ודוח מפורט על הכינוס הראשון לדיון הארץ, שהתקיים ביקנולים בחול המועד סוכות תש"ד. הקובץ מלאה תמונות (לוחות) וציורים בגוף הספר, ומחריו לחברים - 0.750 ל"א. הולכת ומשתיהם הדפסת ספרו של פרופ' ב. גליק: עבריה הירדן מזרחה בתגוננו של א. יער. הספר הוא ראשון להידוש הספרייה לדיון הארץ ונדפס בלוניות 51 תגוננות. חלק ניכר מהן נדפס על לוחות קרום.

הכרבים הבאים של הספרייה לדיון הארץ יללו את ספרו של דיר. מ. פראור על מלחת האלבנים בארץ-ישראל, דיר. י. שטנר על הcartographia החדשה של ארץ-ישראל ודיר. א. שטייט על השלטון הרומי בארץ-ישראל, ברק ב'. החברה נושא ונותנת גם על תרגום ספר שני של פרופ' ב. גליק: הירדן, העומדת לצאת לאור בקרוב אמריקה במקורה האנגלית.

נעשות הכנות להוצאת קובץ ה' של החברה, שייהי מוקדש לדוח על הכינוס השני לדיון הארץ: לחוף ים, שהתקיים בתל-אביב בחודש סוכות תש"ה. הספר יצא בסיום של חבל ימי לישראל עירית תל-אביב.

בקרוב יימסר לעריכה ולדפוס החלק השני של ספר בית-שערים, מאת פרופ' מ. שובה, שיכיל דוח סופי על הכותבות היוניות הרכבות שנמצאו בביית-הקבורות. לדאכונו של הוועד המנהל נטענה הדפתה החוברת הזאת, המוקדשת ליבול השישים של מר י. בּ-צְבִי, מסיבות טכניות שונות שלא הייתה לו שליטה עלייה. משוכנעם גם מצא לנוח להגדיל אותה הרבה יותר ממידתן של החוברות הבכפולות הרגולריות. המערכת מצינית בקורס רוח קיימת מדור נומיסמטי מיוחד ומוקוה כי החברים המחברים יdaggo לכך שמדובר זה לא יחס חומר וענין. מן חוברת זו צורף למוציאת המערכת דיר. ח'ז' הירשברג, שקיבל על עצמו חלק ניכר מהטיפול בפעולתה הספרותית של החברה.

החברה הבאה של ידיעות תובל החמים של פרופ' ל. א. מאיר.

ד.

הרצאות ומסיבות

במחוז הרצאות לשנת תש"ה הנהיג הוועד המנהל חידוש: שתי הרצאות על נושא מסויים בערב אחד. הנושא הכללי של המחוז היה: תווים מן ההווי העברי בימי קדם. בערב הראשון הרצוי היה: ש. ייבין (ארציאולוגיה מה?) ודיר. ב. מייזלר (لتולדות המקרא הארץ-יאולובי בארץ). הערב השני הוקדש לנושא: נוף ארץ-ישראל לאור ההיסטוריה והרצו היה: דיר. י. שטנר (מבנה הארץ לאור המחקה המורטוגי) ודיר. מ. זהרי (צמחיית המקרוא). בערב השלישי הרצוי היה: דיר. ע. בן-דודר (הבית בישראל ובעמים בתקופת המקרה) וגבי' רות קלבר-ברנד שטטר (כל החרס הקדומים וערכם ההיסטורי). בערב הרביעי הרצוי היה: דיר. פ. כהנא (כל-מלוכה ועתשיה) ודיר. מ. שטקליס (ישובים פרהיסטוריים).

מלבד הרצאות אלה המשיך הוועד המנהל בטידור עדroot-עם לקרה ימי זכרון

לאומיים. במשך החורף התקיימו בירושלים שתי עצרות כאלה: עצרת חנוכה ועצרת פורים. בראשונה ישב ראש דיר ב. קירשנבָר והרצו היה מ. אבִיבִינֶגְה (מלחמות החשמונאים) ופروفָם. שוכנה (ספריו החשמונאים). בשנייה ישב ראש דיר ב. מַיּוֹזֶלְדָר והרצו היה פֿרוֹפָם. קלוזנר (היהדות בתקופת פרטס) ופֿרוֹפָם ל. א. מאיר (המקומות הקדושים להודי פרטס). מרבית ההרצאות היו מלווה חמונות בפנס כסם, והתקיימו בבית החולצות ברוחביה.

במשך השנה הזאת התקיימו בירושלים שבע פגישות של החוג הארכיאולוגי שבנה הרוצ'ה היה: דיר ע. בְּנֵידּוֹר (החברות באכיבָ – עונת ב') בדירתו של מר ז. לייפְשִׂיך ב'ים י'ד טבת; מר ש. יִיבִּין (ומנה של תקופת האבות) בדירתו של פֿרוֹפָם ל. א. מאיר ב'דר; מר י. בְּנֵצְבִּי (ספר יהושע השומרוני – נסיוں של זיווח חדש) בדירתו של פֿרוֹפָם נ'יה טורטשינֶר ב'ום כ'א סיון; מר ה. דָלְמִידִיקָוּ (אגודה אקהת-ידיגאל בכתביו אוגרית – העצות לתרגומים חדש) בדירתו של פֿרוֹפָם ל. א. מאיר ב'ום י'ב חמוֹן; פֿרוֹפָם. שובה (כתובות חדשות מטבריה) בדירתו של דיר א. רִיבִּינְגְּבָרג ב'ום ד' אב; דיר א. רִיבִּינְגְּבָרג (נסיעות בפְּדָעָארם ובמדבר הסורי) בדירתו של מר ז. לייפְשִׂיך ב'ום ב' אלול; מר י. קוֹשְׁטָר (לשון הכתובות הארמיות) בדירתו של מר ש. יִיבִּין ב'ום ט'י אול.

ב'ום ח' שבט תש"ה התקיימה בבית דיר א. נבנץ מסיבה חגיגית של המועצה לבכורה يول השישים של חבר הוועד המנהל מר י. בְּנֵצְבִּי ויובל החמשים של גשיא הכבוד של החברה וחבר הוועד המנהל פֿרוֹפָם ל. א. מאיר. מר ש. יִיבִּין, شبך ובבכי רכה לחגיגי היובל בשם הוועד המנהל. אחריו דברו היה פֿרוֹפָם ש. אסף, שהעריך את מפעלו הספרותי של מר י. בְּנֵצְבִּי, וד"ר ע. בְּנֵידּוֹר, שהעריך את מפעלו המדעי של פֿרוֹפָם ל. א. מאיר. פֿרוֹפָם ב. ה. טורטשינֶר ספר זכרונות על ראשית יובל השיבו על דברי הברכה. בְּנֵצְבִּי בירושלים ועל ראשית התודעהו אל פֿרוֹפָם ל. א. מאיר. חתני היובל השיבו על דברי הברכה. המסיבה נסתיימה בסקירתו של דיר מ. שטקליס על החפירות בבית-ירח ובבדרי סיום של מר ש. יִיבִּין.

ה.

תקבון החברה

ועדה שנמנתה מטעם הוועד המנהל ושותפה היה הוא ש. יִיבִּין, דיר א. נבנץ וDIR ב. קירשנבָר עיבדה במשך החורף תקנון מיוחד לחברה. הוועד המנהל הקדים שתי ישיבות לדיוון מפורט בתקנון זהה, והגוסחה הסופית, שנתקבלה בישיבות אלה תישלח לכל חברי המועצה ועדדי הסגניפים לעיון ולהערכות. אלה מתבקשים להציג את העורთיהם עד יום י' מרחשון תש"ו (17 באוקטובר). הוועד מקווה שאפשר יהיה להביא את התקנון זהה בפני האסיפה הכללית הקרהה.

ו.

חוג נומיסמאטִי

בזאת של כמה חברים המעורגנים ממדוע המטבעות ובעיקר ה"ה ש. פֿינְצִי וד"ר א. רִיבִּינְגְּבָרג נודד בירושלים חוג נומיסמאטי. החוג יפגש בימיית האפשר מדי חודש בחודשו, כדי לשמעו הרצאות בעיות הנומיסמאטיקה, לעיין בממצאים חדשים ולהחלף מידעות המערינות את החדרים. לפי העצת מייסדי החוג מסקים הוועד המנהל לנוכח את החוג הזה לחברה העברית לחקר ארץ-ישראל ועתיקותיה, ולפרנס מאמרם, רשימות ומודעות המערינות את החוג הזה במדור הנומיסמאטי של הידיעות. בישיבת היסוד של החוג נבחר וועדת שחבריו הם: הגב' ד"ר ס. בְּנֵידּוֹר, מר ש. פֿינְצִי וד"ר א. רִיבִּינְגְּבָרג. הנטישה הראשונה של החוג התקיימה בביתה של דיר א. רִיבִּינְגְּבָרג ב'ום ה', 26 ביולי ש'ז. פֿרוֹפָם א. ל. סוקנייק

הרצה על מיציאת מטמון של שקלים צוריים ודור א. ריפנסברג סייר על סירו האחרון בקיסרי, שבו גילתה מקום של אמפיטאטרון חדש. הפגינה השגנית התקיימה בbijuto של ד"ר שליט ביום ה', 30 באוגוסט, ובה הרצו ה"ה" ש. ייבין, על המניינים בטבעיות מר' בר-כוכבא, ווש. פינצ'י, על הטבעיות הברבניות של המרד הנ"ל. לאחר ההרצאות היו ויכוחים.

ז.

פָּעוֹלוֹת שׂוֹגוֹת

נמשכה בהצלחה רכישת חברי חדשים ובעיקר רכישת תורמים שנחיתים בין מוסדות ציבוריים ופרטיים שונים. בפועלה זו עסק בעיקר חבר הוועד המנהל מר ז. ליפשיץ. נסיעות לעיר טירול למוקומו החפרות נשלחו לדאבורו של הוועד המנהל לרגל מצב החבורה והקשי להציג מכוניות לתחלת זיה. לפי החלטת הוועד המנהל צורף מר דוד רמז אל מועצת החברה.

ח.

הכינוס הארץ-ישראלי לידענות הארץ

הוועד המנהל החליט לכנס גם השנה לכינוס לידענות הארץ. הפעם יכנס הכינוס בחיפה, בהתאם לתוכנית התעשייתית של העיר יוקדש כינוס זה בעיירה התעשייתית והמלאתה בארץ-ישראל ובשכנותה מיידי קדם. ביחד עם זה ירצזו חוקרים שונים בכינוס גם על סביבתה של חיפה מבחינות שונות. ירצזו ה"ה": מ. אב-יינונה, ד"ר ע. בנ-דודו, י. ברסלבסקי ש. ייבין, גב' רות קלנרבנדשטטר, ד"ר פ. כהנא, מ. ברקיס, ד"ר ב. מיזולר אדריכל י. פינקרפלד, פרופ' מ. שובה, ד"ר י. שטבר, ד"ר מ. שטקליס, ד"ר ג. שלם. ליד הכינוס מסודנה שלוש מערכות. האחת תאיר ותדגים את התעשייה הקדומה במורה הקרוב באמצעות תצלומים, דיאגרמות ובמידה אפשר גם עתיקות מסוימות; השנייה מציג לעניין הרואים בעתקיות ובחלוקים ובתכניות את תוצאות הפירוטה של החברה בביית-ירח (ח'רבת בירך); והשלישית, שתיערך מטעם האגודה למען אמנות וחוגה הארכיאולוגי המסונף לחברת העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, בהדרכתה של החברה, תדגים את עתיקות ארצנו בעיקר אמנים פרטיטים בחיפה. כמו כן ייערכו בשעת הכינוס טיולים בסביבה ויזג' סרט המתאר את הפירוט בית-ישערם.

ט.

בְּסִנְיָפִים

ת-לא-ביב – הסניף גדל במשך השנה, ומספר חבריו מגיעה עד 190 בקירוב. בראש הסניף עומדים ועד שנבחר באסיפה הכלכלית ביום 5 לדצמבר 1944, וחבריו הם: י. ברסלבסקי, ד"ר י. בלוך, מ. גובזון, י. גולדברט, י. הנדל, ח. טולקובסקי, ד"ר ג. סודובסקי ("ו"ר"), ומי. קדרו. בשנת תש"ה הרצו ה"ה": י. ברסלבסקי ("עקבה ועציון גבר"), מ. אב-יינונה (התרכות היהודית בגיליל העליון) פרופ' ג. גליק (עבר הירדן), גב' רות קלנרבנד-ברנדשטטר (כל' החרס הקדומים וערכם ההיסטורי), ד"ר ע. בנ-דודו (הבית בישראל ובumont מקופת המקרא). כל ההרצאות סודרו בשיתוף פעולה עם "חוג חובבי עתיקות" ואגדות המשוטטים בבית הבריאות ע"ל. וכן, שטראות בלוליות ממונות בפנס כסם. חוג חובבי עתיקות, הקשור בחברה, החילה במפעל חדש: הקמת ספרייה ארכיאולוגית לידענות הארץ וכרת הצלחה לאוסף כ-100 ספרים, ביניהם גם יקרים. רוב הספרים תרומות חברי החוג. לפי הסכם עם מוזיאון תל-אביב תושם הספרייה במקום מיוחד באולם הספרייה של המוזיאון. – נסיך-על-כך ייסד החוג

סקציה נומיסמטית לשם הרצאות, ויכוחים והציג מטעמו בלתי ידועות והגדותן. הסקציה כבר התחללה בפעולתה.

חדרה. — במשך שנות תש"ה-הרצאו ה"ה: ש. ייבין על מלחמת מגידו בלוויית סיור במג'ידו, מר י. בן-תור על הרס ובנין בחוף הים בלוביית סיור לשם הדגמת ההרצאה. חיפפה. — מר ש. ייבין הרצאה על: ארכיאולוגיה מהי?

בגימינה. — פروف' מ. שובה הרצאה על: קווים יקרים על התיוונת ארץ-ישראל. טבריה. — בהחלה עותם ההורף נפתח סניף חדש לחברה בטבריה. באסיפות היוצרים שהתקיימה באולם בית"ס העממי השתתפו כ-150 איש. ביןיהם אורחים רבים, גוער ותושבי טבריה. ד"ר מ. שטקליס הרצאה באסיפה זו על: הגליל בתקופת האבן. לוועד הסניף נבחרו ה"ה ד"ר פ. בוכמן (יו"ר). י. ימני (הדרכה והסבירה לתלמידים) המהנדס ג. לנדא (מוסכרים), הגב' יעל קורינטקי (גוזר). — במשך השנה הרצeo עוד ה"ה ד"ר ב. מייזלר (סביבות ים הכרת בתקופת התנ"ך) ומ. אביהונגה (השרידים היהודיים בגליל העליון).

ההרצאות היו רבות משתפים. — ביום 23 בפברואר התקיימו ביקור חברי הסניף בחפירות בתיירח. השתתפו 32 איש. ד"ר ב. מייזלר הסביר את דבר החפירות.

בן-שמן. — ביוםתו של מר י. קושניר הקום במקום סניף לחברה, המונה 20 חברים בקירוב. חברי הסניף ניגשו, בעורת המוסד החנוכי, לסייעו חדר מיום אחד לאיסוף ולימוד, וביקיר להכרת הסביבה (מולדת החשמונאים ותקופתם). שימש כיסוד למזיאון אוורי לדיעת הארץ. — מר מ. אביהונגה הרצאה ביום 16 למארס 1945 על: מלחות החשמונאים, ולמחזרו התקיימים בהדרчто סיור בסביבה. — סניף בן-שמן התחל להוציא לאור גליונות הטבירה (בהכללה טטנסיל) לרוגל טוילו להכרת הארץ. הגלון הראשון כולל פdetים גיאולוגיים, טופוגראפיים וארכיאולוגיים על ים המלח וסביבו ביצורים מפת הארץ, לרוגל הטויל שנערך לסביבה זו.

הרצאות בודדות

בהתוכנות שהותה של משלחת החפירות בדגניה וביקורי חברים שונים של הוועד המנהל במקומות הרצeo שם ה"ה ש. ייבין (ארכאולוגיה מהי?). ד"ר ב. מייזלר (עמק הירדן בתקופת התנ"ך) וד"ר מ. שטקליס (הגליל בתקופת האבן).

**הכנסות החברה העברית לחקר ארץ-ישראל ועתיקותיה והוצאותיה
בשנת תש"ד**

הוצאות	הכנסה	הכנסות והוצאות כללות:
מ"ג לא"ג 18.525	321.015	דמי-חבר בארץ והוצאות הגביה
98. —	—	תרומות בארץ
10.005	—	תרומות ודמי-חבר מהו"ל
46.975	16.970	סידור הרצאות
113.650	40. —	הוצאות ידיעות (הכנסה ממוסד ביאליק)
231.254	—	הוצאות אדריכאלטרציה, מזכירות המשרד
42.890	—	הוצאות כלויות שונות
—	19.250	הספריה לידע הארץ
56.410	—	ספר בית-השערים
161.498	172.703	הכינוס הראשון לידע הארץ
671.202	677.943	סה"כ
6.741	—	יתרה לשנת תש"ה
677.943	677.943	